

„Itt tartunk most...”

Hat hónapig még marad a dalszínházban a miniszteri biztos

Tájékoztató a Magyar Állami Operaház helyzetéről címmel tartott az Országgyűlés kulturális bizottsága 2006. november 7-én ülést. A megbeszélésen nemcsak arról volt szó, hogy pályázatot írnak-e ki a főigazgatói posztra, s meddig felügyeli még az ügyeket a miniszteri biztos, hanem szóba került az is, hogy hol tart a konszolidációs folyamat és a modernizációs program, mi lesz az Erkel Színház sorsa, és kik ülnek majd a pályázatot elbíráló bizottságban.

Az ülésen először *Schneider Márta*, az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakállamtitkára mondott néhány szót azokról a konfliktusos helyzetekről, amelyek az elmúlt időszakban az Operaházban kialakultak, és hozzátette, ezért volt az új kormány első intézkedéseinek egyike a kialakult helyzet orvoslása. *Hegy Árpád* Jutocsa főigazgatót *Vass Lajos* személyében miniszteri biztos követte a dalszínház élén, aki nyáron kapta meg a hat hónapra szóló megbízatást, hogy stabilitást és megfelelő feltételeket teremtsen a minőségi munkához. *Vass Lajos* tevékenysége eredményeként az eddigi, felfokozott hangulat és a sok konfliktus elcsitult. A szakállamtitkár asszony szerint kis lépésekkel haladnak a megoldás felé. A következő időszakban az Operaházban folytatódik a konszolidációs folyamat, és szeretnék a miniszteri biztos személyét fenntartva azt is elérni, hogy ennek a folyamatnak a végére is érjenek. 2007 januárjában azonban már kiírják a főigazgatói pályázatot is, hiszen ezt kötelezővé teszi számukra a törvény. A szakértői grémiumba a legjobb erőket kívánják felkérni, éppen azért, hogy a leendő menedzsment biztosítani tudja a dalszínház működőképességét. Most azonban még számos dologról kell döntést hozni. Ilyen alapkérdés az Erkel Színház ügye, a modernizációs program folytatása, a költségvetési helyzet. Ezekről a következő hónapokban kell dönteni. Az államtitkár asszony azt is hozzátette, nem tudja és nem is akarja előre elmondani, hogy mi lesz az Erkel Színházzal, s ez nem politikai, hanem szakmai kérdés.

Vass Lajos miniszteri biztos nemcsak az Operaház, hanem a magyarországi operajátszás helyzetéről is beszélt. Elmondta azt is, hogy a dalszínház fantasztikus intézmény, s aki jobban belekóstol az intézmény mindennapjaiba, az nem tudja megkerülni azt a rengeteg értéket, ami a házban felhalmozódott. Hiszen a dalszínház kiszolgálja és szolgálja a nézőket. Nehéz a feladata, de látja a szépségeit, s azt is, hogy hogyan kell folytatni a munkát. Amikor az Operaházhoz jött, több feladatot vállalt: nyugalmat, alkotói békét teremt, véglegesíti a 2006/2007-es évadot, elindítja az előadásokat az Operában és az Erkel Színházban. Emellett megpróbálja folytatni a pénzügyi konszolidációs folyamatot, és megvalósítani a költségtakarékosabb működést. S bár jó néhány olyan intézkedés történt már, amely a működés hatásfokát növelte, azért ez hosszú távú feladat. A hosszú távú koncepció kidolgozásához megfelelő csapat összehozására is vállalkozott, s természetesen arra, hogy előkészíti a 2007/08-as szezont. Sokan azt mondták, válságkezelőnek jön, hiszen rengeteg olyan probléma halmozódott fel a házban, amely megoldásra vár. A lényeg azonban az, hogy tudják, mi a cél, nemcsak az Operáról, hanem a magyarországi operajátszás egészéről kell gondolkodni. *Vass Lajos* sokféle, sokszínű, izgalmas, a világban elhelyezett operát szeretne Magyarországon. Elképzelése szerint nem egyetlen épület jelentené a magyar operát, hiszen a dalszínház előadásait külső helyszíneken is játszanák, s példaként *Gödöllőt* és *Fertődöt* említette.

A miniszteri biztos szerint a vidéki színházak operatagozatait is fel kellene zárkóztatni. S jónak tartaná azt is, ha az Erkel Színház vállalkozói tőkéből megújulhatna, s az eredeti elképzelés szerint ebben az épületben is évente 120 napot bérelnének az Operaház részére. *Vass Lajos* arról is beszélt, hogy ennek a koncepciónak az elkészítése folyamatban van. S bár mindez tényleg pénzbe kerül, de nem hihetetlenül sokba. Úgy vélte, azon is el kell gondolkodni, hogyha nincs másik játszóhelye a dalszínháznak, csak az *Ybl-palota*, az *Andrássy úti* teátrumnak akkor is sok zenészre, nagy létszámú kórusra és sok túlórára van szüksége. De először meg kell találni a további működési formát, és ennek kell alárendelni a kiszolgálói részt. Ezen dolgoznak a következő időszakban, de nem lehet csupán számok alapján dolgozni, hiszen ahhoz, hogy a ház jövőjét garantálni tudják, több szempontot figyelembe kell venni. Úgy véli, jó lenne, ha az intézmény normatív, inflációt követő támogatást kapna, sőt, az átalakításokhoz többletforrásokat. Szót ejtett arról is, hogy az *Ybl-palota* is nagyon rossz állapotban van, így nemcsak az Erkel, de az *Andrássy úti* épület is felújításra szorul, hiszen ha az Erkel Színház bezár, akkor ez az egyetlen játszóhely még nagyobb terhelésnek lesz kitéve. Az állagfelmérés már készül, s a rekonstrukciónak is szerepnie kell a modernizációs programban. A miniszteri biztos végül köszönetet mondott az Operaház társulatának azért is, hogy segítőkészek, és jól lehet velük együttműködni.

Keveházi Gábor, a Magyar Nemzeti Balett igazgatója elmondta, hogy az alacsony bérek miatt már elindult a tehetségek elvándorlása. Pedig a dalszínház ma a legnagyobb kulturális intézmény, az összművészetek háza, ahol tényleg minden művészeti ág megjelenik. Úgy vélekedett, hogy a Magyar Állami Operaház eddig felhalmozódott adósságát az államnak kellene konszolidálnia. A balettigazgató nem értett egyet a pályázat kiírásával, s azzal különösen nem, hogy a főigazgató pályázat előkészítésében olyan külföldi vezetőket kért fel Hiller István miniszter, mint Gérard Mortier, a párizsi Operaház igazgatója. Keveházi úgy vélekedett, Vass Lajos békét teremtett, s nem látja okát, hogy miért ne biztosíthatná a következő öt esztendőben ő a nyugalmat. Elmondta azt is, hogy aki eddig kívülről jött, az mind megbukott, mert egy jó vezetőnek a dalszínházat igazán jól, belülről is ismernie kell. S attól, hogy valaki jó pályázatot ír, még egyáltalán nem biztos, hogy igazgatni is tud. Beszél arról is, hogy normatív támogatás nélkül nem csinálnak mást, mint orosz rulettet játszanak. Szerinte szükség van a két játszóhelyre, mert az Erkel Színház a magyar közönségé, az Ybl-palotát hetven százalékból a külföldiek töltik meg, mert azokat az árakat csak ők tudják megfizetni. S elmondta, arról sem szabad elfeledkezni, hogy ez költséges műfaj, hiszen sokszor ötszázán dolgoznak a függöny mögött, miközben az előadást ezren nézik.

Kákay István művészeti főtájtár arról beszélt, hogy ma az Operaház egyedül viszi a vállán az opera ügyét. A vidéki együttesek egy szezonzban összesen nem tartanak száz előadást, miközben a dalszínházban évadonként négyszáz alkalommal gördül fel a függöny. Elmondta, hogy nagyon fontos játszóhelynek tartja az Erkel Színházat, már csak a népopera funkciója miatt is, ráadásul az ifjúsági bérleteknek is a Köztársaság téri teátrum ad otthont. Említette azt is, hogy amikor korábban egy másik játszóhelyet kerestek a dalszínház számára, tizenhárom különböző, lehetséges helyszínt vizsgáltak meg műszaki paraméterek, zenekari árok nagysága, akusztika szempontjából, de egyiket sem találták valóban alkalmasnak operaelőadásokra. Beszél arról is, hogy jelenleg a magyar Operaház nem tud kapcsolódni a nemzetközi koprodukcókba, mert nem tudja, mit fog játszani 2007-

Vass Lajos

ben, miközben más dalszínházak műsora két-három esztendőre előre készen van. Ő is hangsúlyozta, hogy egyre többen mennek el az énekesek közül, s ha ez a folyamat nem áll meg, akkor a mostani színvonalat sem fogják tudni tartani.

Rozsos István a Közalkalmazotti Tanács elnöke hozzászólásában elmondta, a nyugati dalszínházakban is közalkalmazottként dolgoznak a művészek, nem érti, miért kell rákényszeríteni a házat arra, hogy csökkentse közalkalmazottjai számát. Példaként említette Németországot, ahol a törvény szerint 15 év után kell véglegesíteni az énekest, a balett-táncost. Beszél arról is, hogy Magyarországon ez az egyetlen operaház működik, nem szabadna szétverni a társulatát. Említette azt is, hogy sokszor felmerül a kérdés, miért kell fizetni valakit egész éven keresztül azért, hogy egy szezonzban 15 este énekeljen. A válasza erre az, hogy azért, mert az év másik háromszáz napján az adott művész azért dolgozik, hogy ez a 15 este a lehető legjobb legyen.

Hetényi Márta gazdasági igazgató arról beszélt, hogy az utóbbi öt esztendőben három kinevezett főigazgatója volt a háznak s ebből kettő tíz hónapon keresztül töltötte be ezt a pozíciót. Azt tartja a gondok egyik forrásának, hogy ezek az állandó szervezeti átalakítások a házat állandóan előre-hátra rángatják, s persze, mindez befolyásolja a gazdálkodást. Hiába kaptak ígéretet 2002-ben 4 milliárdos többlettá-

mogatásról, később 3,8 mrd lett belőle, s aztán még ez is csökkent fél milliárddal, miközben a bérkategóriák 4 milliárdra lettek megállapítva. Bért pedig nem lehet visszavenni, csak úgy csökkenhetnek ezek a kiadások, ha embereket bocsátanak el. Közben pedig a színház folyamatosan emeli az árait, 2005-ben 30%-kal, idén pedig 10%-kal kell a jegyekért többet fizetni.

Halász János a bizottság egyik alelnöke szerint a helyzet értékeléséhez azt is meg kell vizsgálni, hogyan került az intézmény válságba. Erre Schneider Márta azt válaszolta, hogy a problémát elsősorban abban látja, hogy elmaradt a belső átszervezés. A színház több száz milliós adóssága az államtitkár asszony szerint csak hosszú távon rendezhető.

Pető Iván, a bizottság elnöke azzal összegezte az ülésen elhangzottakat, hogy „itt tartunk most.” Elmondta azt is, hogy később szívesen látnák azt az elkészülő, nagy koncepciót, amelyet Vass Lajos említett. S praktikus megoldásnak tartaná, ha a konszolidálódott vezetés maradna még továbbra is az Operaház élén.

Schneider Márta végezetül elmondta, hogy az utóbbi néhány év megmutatta, a nem kellően gondos vezetőválasztás milyen problémákat okoz. S mivel a ház folyton a nemzetközi élvonalhoz hasonlítja magát, akkor a kiválasztásban is ezt kell tenni, s ezért van szükség a külföldi szakemberekre a pályázat bírálóbizottságában.

Vass Lajos még hozzáfűzte, fontos, hogy a dalszínház 440–450 ezer fős nézőszáma tovább nőjön, s hogy még több ember számára tegyék továbbra is elérhetővé ezt a zenei műfajt. S elmondta azt is, hogy ők maguk is sok mindent megtesznek a helyzetük javításáért, igyekeznek különböző módokon bevételekhez jutni. Novemberben például jótékonysági gálaestet rendeznek, Opera az operáért címmel, amelynek a bevételét a bemutatókra fordítják.

Újságírói kérdésre válaszul Schneider Márta elmondta azt is, hogy Vass Lajos megbízatását január 1-től, fél évre meghosszabbítják, de közben azért a pályázatot is kiírják.

R. Zs.